

BESZÁMOLÓ A BÉKÉS MEGYEI KÖNYVTÁR

KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZERBEN VÉGZETT 2021. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

GERENDÁS

BÉKÉS MEGYEI KÖNYVTÁR
BÉKÉSCSABA, 2022. MÁJUS 23.

Tartalom

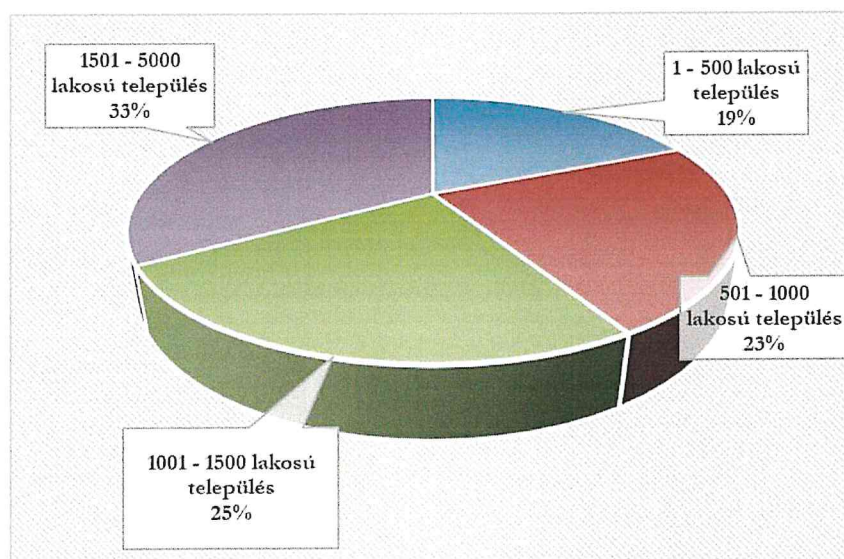
1. BÉKÉS MEGYEI HELYZETKÉP	3
A KSZR alapelveinek való megfelelés, a kistélepuségi könyvtári ellátás megszervezése.....	3
Könyvtárhasználat a szolgáltató helyeken	7
Humán erőforrás	11
A szolgáltató helyek infrastrukturális feltételei	12
Állománymenedzsment.....	13
Dokumentumszolgáltatás.....	17
Közösségi szolgáltatások.....	17
A KSZR megyei szolgáltatásai a sajtóban.....	21
Az év KSZR könyvtárosa díj 2021	25
Speciális könyvtári szolgáltatások, dokumentumok, eszközök biztosítása a fogyatékkal élők számára	26
Szakmai képzés, továbbképzés.....	26
A megyei könyvtár által a kistélepuségi megállapodásban vállalt további szolgáltatás.....	29
KönyvtárMozi.....	30
2. A SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ BÉKÉS MEGYEI KÖNYVTÁR	30
A járvány által okozott változások.....	30
Infrastruktúra	30
2021-ben elvégzett, KSZR munkacsoporthoz tartozó elégedettségméréseink.....	31
3. GERENDÁS.....	38
Könyvtárhasználat.....	38
Állománygondozás.....	40

1. BÉKÉS MEGYEI HELYZETKÉP

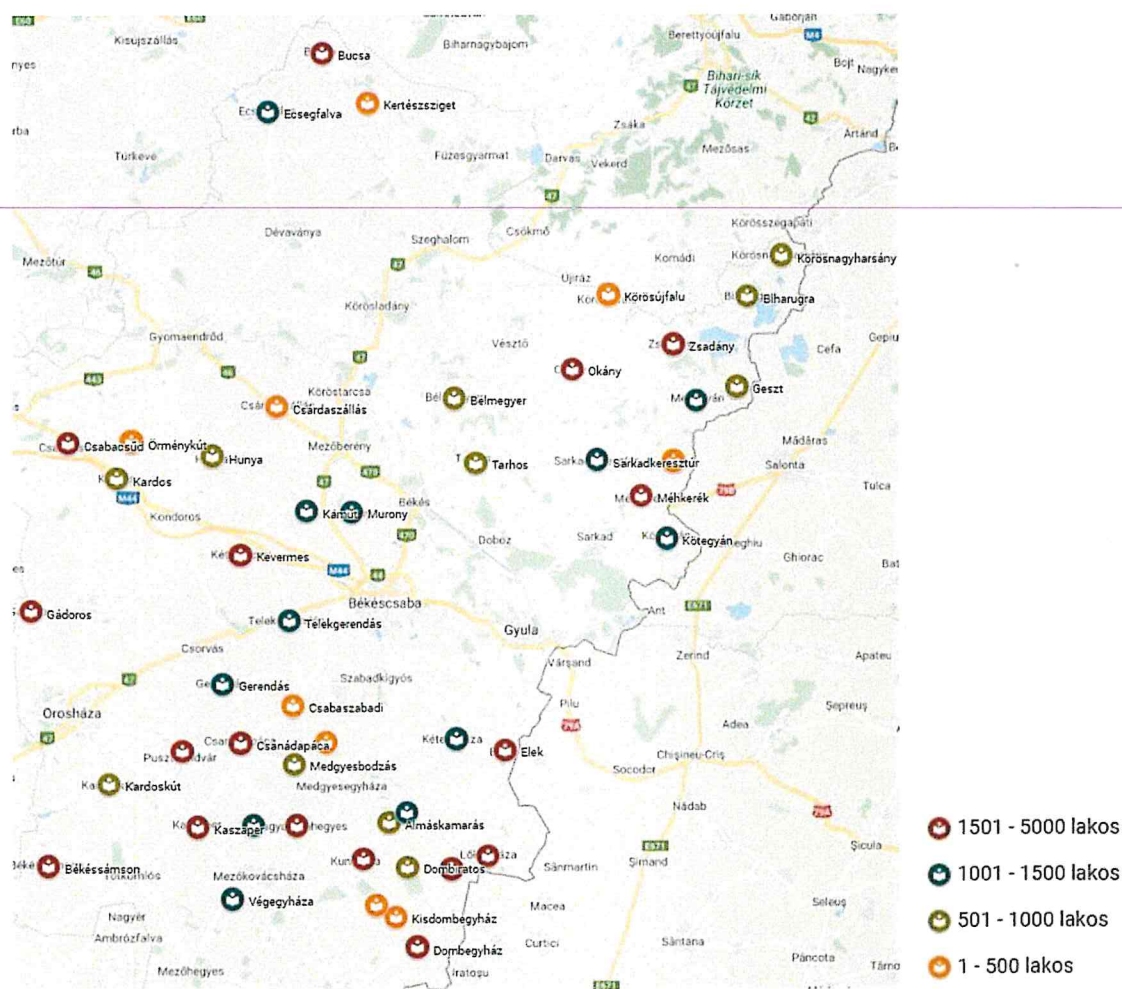
A KSZR alapelveinek való megfelelés, a kistérségi könyvtári ellátás megszervezése

Könyvtárak		könyvtárak száma (db)	Lakosságszám összesen
Könyvtárellátási Szolgáltató helyek	megyei könyvtár KSZR szolgáltató helyeinek száma összesen 1 - 500 lakosú településen	9	3 064
	megyei könyvtár KSZR szolgáltató helyeinek száma összesen 501 - 1000 lakosú településen	11	8 224
	megyei könyvtár KSZR szolgáltató helyeinek száma összesen 1001 - 1500 lakosú településen	12	15 079
	megyei könyvtár KSZR szolgáltató helyeinek száma összesen 1501 - 5000 lakosú településen	17	40 845
Összesen		49	67 212
Nemzetiségi könyvtárat fenntartó nemzetiségi önkormányzattal kötött megállapodás alapján		0	0
A települési közkönyvtári és iskolai könyvtári feladatokat együttesen ellátó szolgáltató helyek száma		3	5 689
	ebből megkötött megállapodások száma	3	5 689

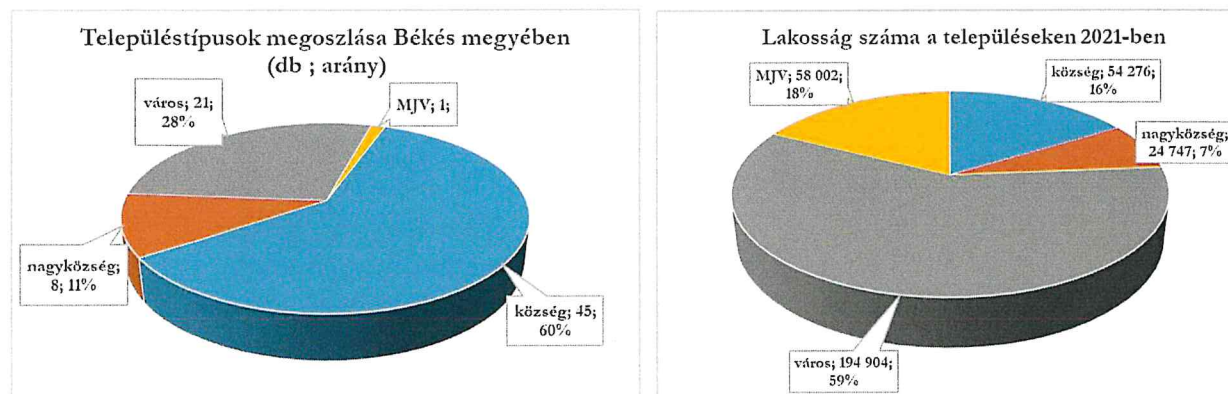
Lakónépeség - 2021

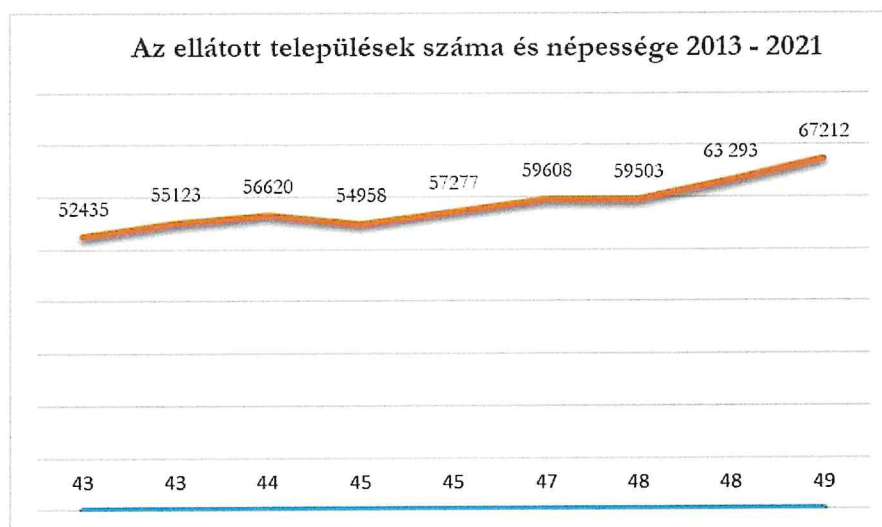
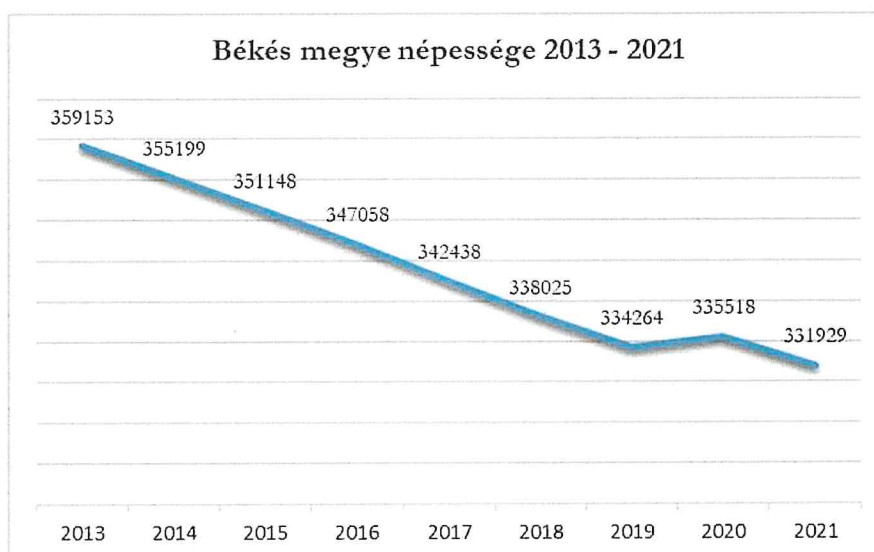
1-500 lakos	9 település	Csabaszabadi, Csárdaszállás, Kertészsziget, Kisdombegyház, Körösújfalu, Magyardombegyház, Örménykút, Pusztatölke, Újszalonta
501-1000 lakos	11 település	Almáskamarás, Bélmegyer, Biharugra, Dombiratos, Geszt, Hunya, Kardos, Kardoskút, Körösnagyharsány, Medgyesbodzás, Tarhos
1001-1500 lakos	12 település	Ecsegfalva, Gerendás, Kamut, Kétsoprony, Kötegyán, Mezőgyán, Murony, Nagybánhegyes, Nagykamarás, Sarkadkeresztúr, Telekgerendás, Vécegyháza
1501-5000 lakos	17 település	Békéssámson, Bucsa, Csabacsúd, Csanádapáca, Dombegyház, Elek, Gádos, Kaszaper, Kétegyháza, Kevermes, Kunágota, Lőkősháza, Magyarbánhegyes, Méhkerék, Okány, Pusztaföldvár, Zsadány

Békés megye településtípusai és lakosságszáma településtípusonként (2021)

Népességadatok alakulása 2013-2021

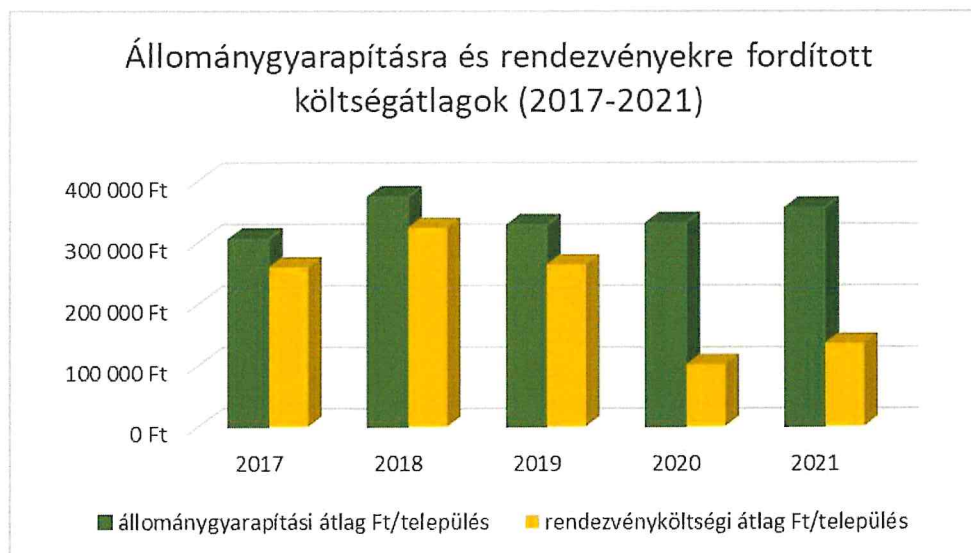
Békés megye településeinek száma 75. A megyében jelenleg minden településen van könyvtári ellátás. A települések 71 %-a, (53) község. 7 városunk lakónépessége esik az 5000 fő alatti kategóriába.

A Békés megyei települések közül az 5 000 fő alatti lakosságszámú települések (város, nagyközség, község) száma 60, ami a népességingadozással párhuzamos átstrukturálódás eredménye. A Békés Megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer könyvtár, információs és közösségi helyeinek száma 2021-ben a 4749 fős lakosságú Elek csatlakozásával 49. A 49 településből 36 helyen közvetlenül a megyei könyvtár munkatársai végezték az ellátást, 13 településen a Mezőkovácsházi Városi Könyvtár szervezte a szolgáltatást.

2021-ben a járvány miatt nem tudtunk visszatérni a korábbi évek megszokott munkamenetéhez, de már az előző év tapasztalata megkönnyítette az online térben való kapcsolattartást, munkaszervezést, továbbképzéseket, és kulturális programok közvetítését.

A megyei könyvtárban változatlanul osztályokon átívelő munkacsoport végzi a KSZR-hez kapcsolódó tevékenységet, melynek tagjai olvasószolgálatos, informatikus, gyűjteményszervező könyvtárosok, a csoport munkáját közfoglalkoztatott munkatárs is segíti. A járvány 2021-ben is bizonytalanná tette a tervezést. Májustól lehetőségünk nyílt rendezvények szervezésére, elsősorban nyitott tereken próbálkoztunk, de nagyon nehezen indultak a programok, a kistelepüléseket fokozott óvatosság jellemezte, nehezen tértek vissza a könyvtárba. Mivel látható volt az előző év alapján a költségek szerkezetének változása, terveinknek megfelelően jóval többet költöttünk könyvek, hangoskönyvek beszerzésére, mint a járvány előtti időszakban, hiszen a kölcsönzések folyamatosak voltak a településeken. A beszerzett könyvek, folyóiratok, CD-k, DVD-k költsége 2021-ben az éves KSZR-költségvetés 40%-a volt, az előadásokra, foglalkozásokra fordított összeg csupán az éves támogatás 13%-a, 2%-kal több, mint az előző évben.

	állománygyarapítási átlag Ft/település	rendezvényköltségi átlag Ft/település
2017	305 000	259 000
2018	373 000	323 000
2019	327 000	263 000
2020	330 000	101 000
2021	355 000	135 000

Könyvtárhasználat a szolgáltató helyeken

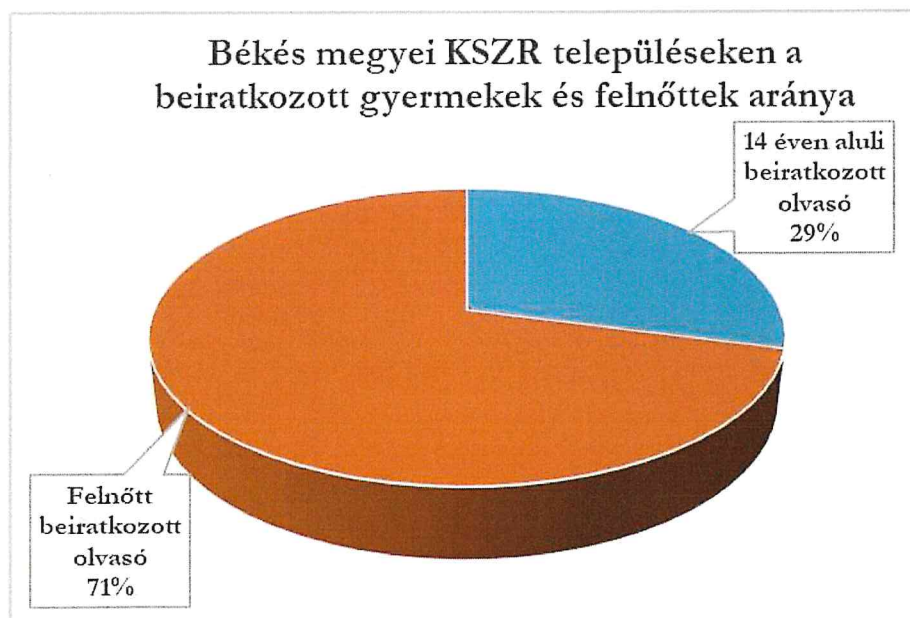
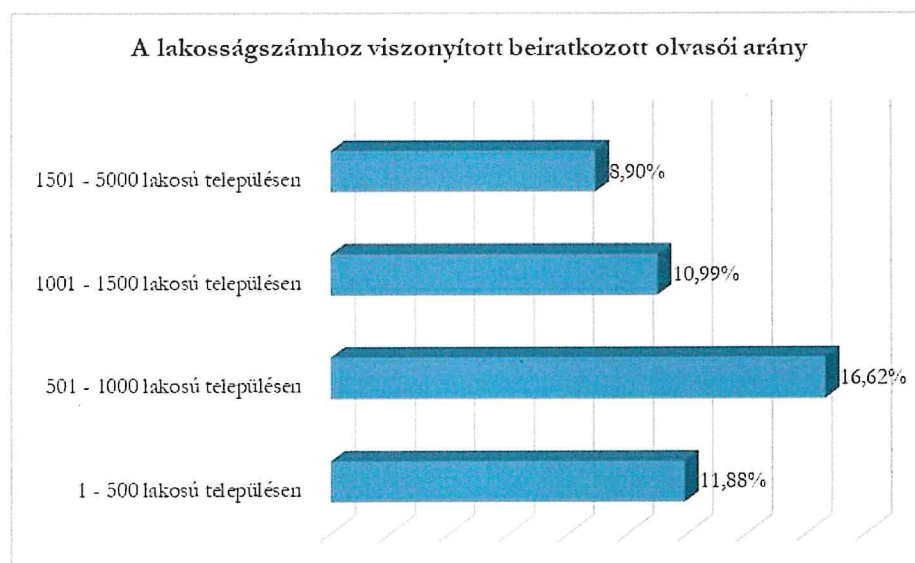
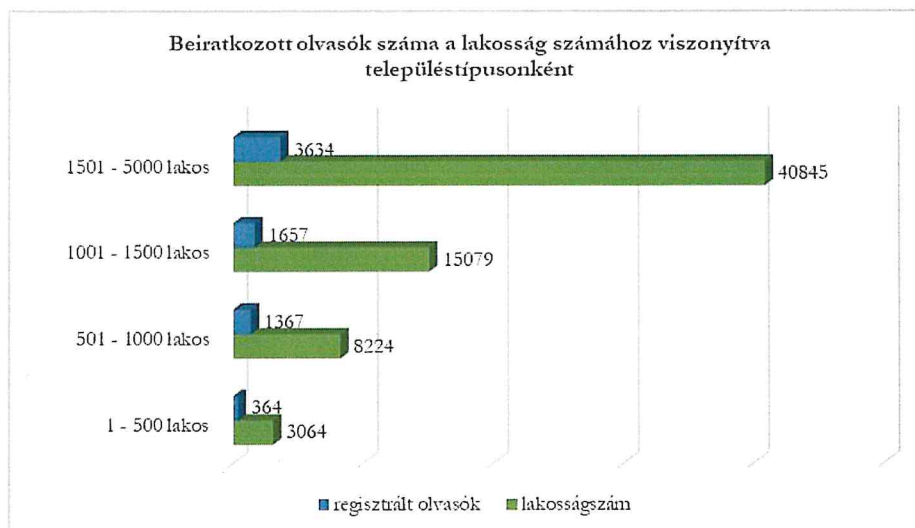
2021-ben azokon a településeken, ahol heti 6 napot tart nyitva a könyvtár, összesen 163 napra korlátozódott a forgalmat adó napok száma (2020-ban 186 nap), ahol 5 napot, ott 134 napra (2020-ban 156 nap), és azokat a napokat is az óvatos könyvtárhasználat jellemezte. A zárási időszak alatt a könyvek házhozszállítása emelt a forgalmi adatokon, de ez a szolgáltatás sem működött egyforma hatékonysággal minden településen, az önkormányzatok rendelkezései sem voltak egyformák.

A regisztrált használók száma mindenhol csökkent. A KSZR fennállása óta a legalacsonyabb a lakónépességhez viszonyított könyvtári regisztrációval rendelkezők száma, ami maga után vonja az összes használati adat csökkenését.

Olvasók és használói adatok – 2021

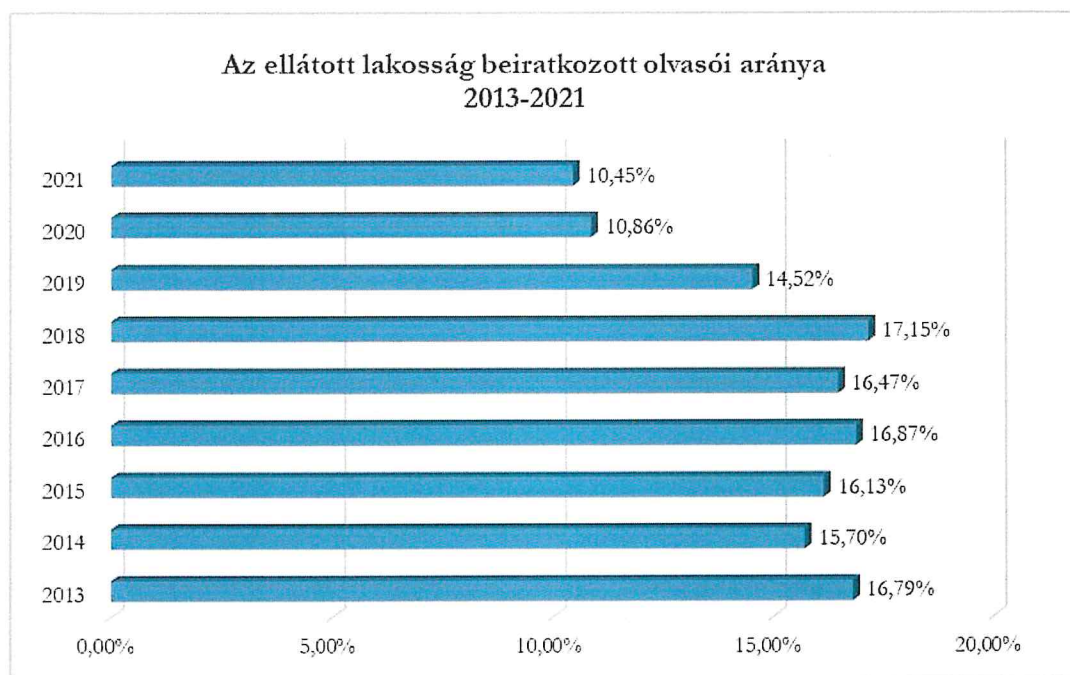
településtípus / lakosság	Lakónépesség	Olvasók száma összesen								Ebből 14 éven aluliak száma	
		Regisztrált használók	Könyvtárhasználatok száma összesen	Személyes helybeni használat	Helybeni használatból internethasználat	Távhasználat		Kölcsönzött dokumentum	Helyben használt dokumentum	Regisztrált használók	Kölcsönzött dokumentum
						Telefon, e-mail	OPAC, honlap				
Össz.:	67 212	7 022	86 825	49 350	11 669	11 697	25 778	39 973	63 434	2 054	10 535
1 - 500 fő	3 064	364	3 779	2 466	794	643	670	2 493	4 629	64	540
501 - 1000 fő	8 224	1 367	12 614	8 684	2 955	1 870	2 060	4 435	11 263	305	859
1001 - 1500 fő	15 079	1 657	23 511	10 836	3 444	2 589	10 086	8 452	11 184	380	1 724
1501 - 5000 fő	40 845	3 634	46 921	27 364	4 476	6 595	12 962	24 593	36 358	1 305	7 412

A beiratkozott olvasói adatok a lakosságszámhoz viszonyítva 2021-ben:

2013-2021 közötti időszakhoz kapcsolódó elemzések

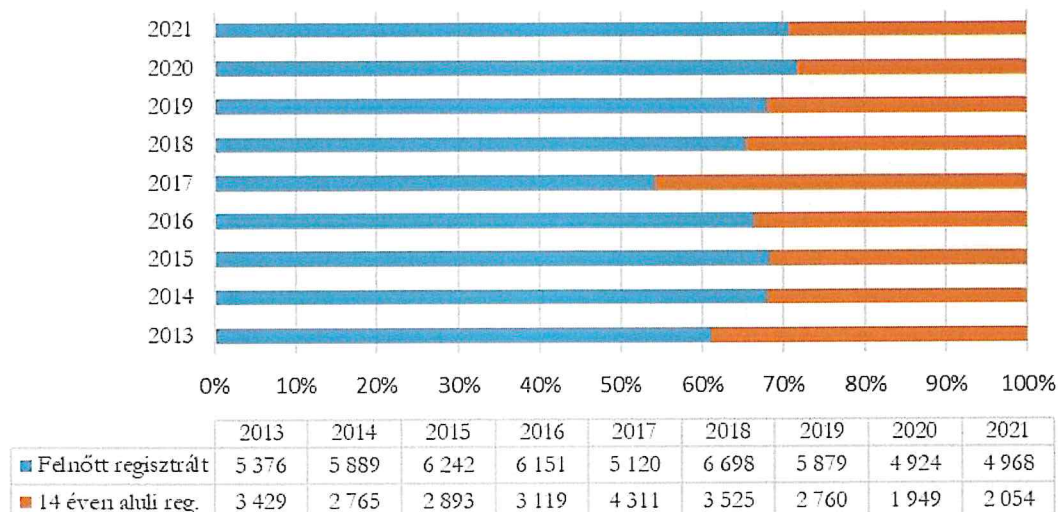
KSZR településeken a beiratkozott olvasói arányszámok alakulása 2013-2021 között

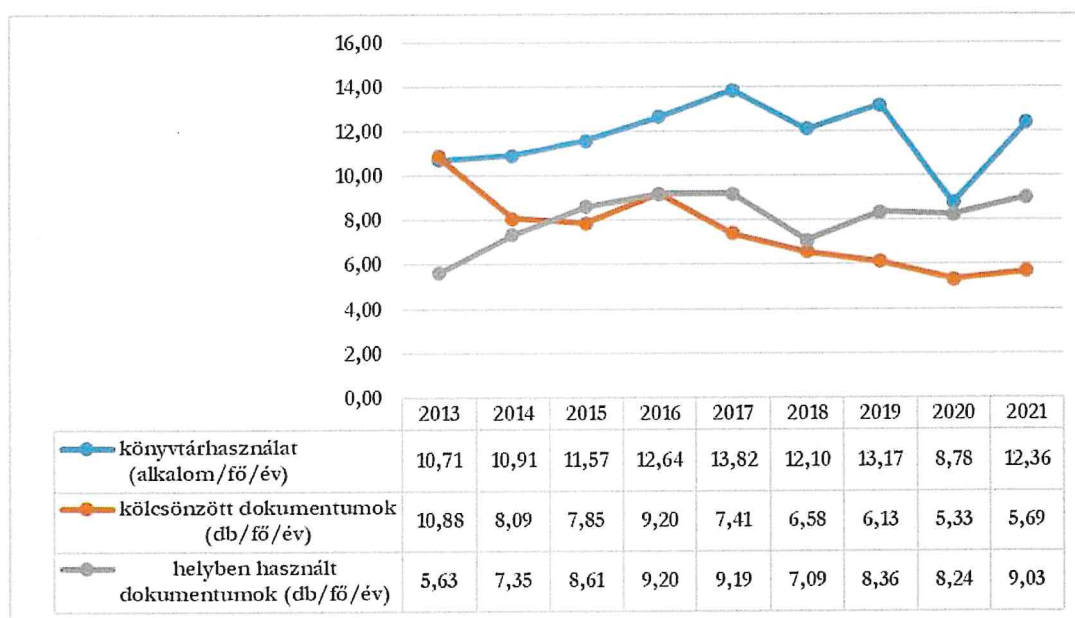
Olvasói és könyvtárhasználati adatok az elmúlt években (2013-2021)

év / lakosság	Lakónépesség	Olvasók száma összesen							Ebből 14 éven aluliak száma	
		Regisztrált használók	Könyvtárhasználatok száma összesen	Az összesből Internet használat	Telefon, e-mail	OPAC, honlap	Kölcsönzött dokumentum	Helyben használt dokumentum	Regisztrált használók	Kölcsönzött dokumentum
2013	52 435	8 805	94 261	29 076	4 861	9 839	95 793	49 605	3 429	43 865
2014	55 123	8 654	94 435	29 345	2 973	1175	69 985	63 573	2 765	26 862
2015	56 620	9 135	105 714	42 005	7 529	11 732	71 732	78 624	2 893	28 825
2016	54 958	9 270	117 133	42 764	7 833	8 656	67 581	85 291	3 119	30 096
2017	57 277	9 431	130 381	48 727	10 018	10 041	69 843	86 710	4 311	30 320
2018	59 608	10 223	123 727	41 325	13 667	7 721	67 228	72 479	3 525	28 930
2019	59 503	8 639	113 743	33 742	9 273	8 755	52 936	72 183	2 760	20 413
2020	63 293	6 873	60 314	19 864	9 052	4 649	36 661	56 631	1 949	11 840
2021	67 212	7 022	86 825	11 669	11 697	25 778	39 973	63 434	2 054	10 535

Felnőtt és gyermekkönyvtárhasználók aránya

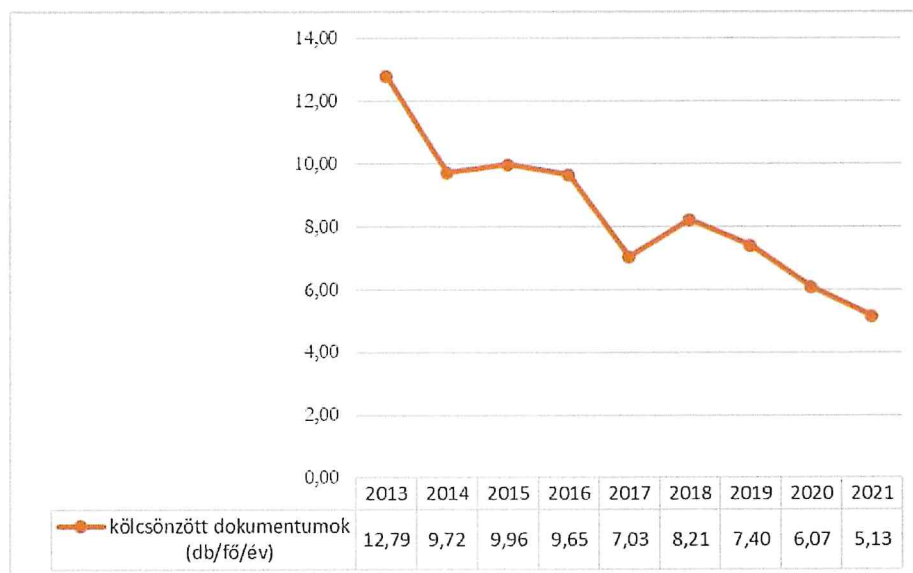

Könyvtárhasználati szokások alakulása az elmúlt években (2013-2021)

Nehéz megítélni, hogy a járvány nélkül hogyan alakultak volna forgalmi adataink, de annyi már most bizonyos, hogy a könyvtári élet online térbe való terelődését nagyon nagy feladat lesz visszaterelni a hagyományos mederbe. Az is biztossá vált, hogy az új kommunikációs formák egy része velünk marad, hiszen megkönnyíti a továbbképzéseken, a tanulási és kikapcsolódási lehetőségeken való részvételt.

Könyvtárhasználati szokások a gyermekek körében (2013-2021)

A gyermekekhez kapcsolódó forgalmi adatok a legaggasztóbbak, mivel az ő korosztályuk az, akiket leginkább eltéríthet a világjárvány által megerősített online világ a hagyományos könyvtári keretektől.

Humán erőforrás

	Lakó-népessége	Nyitva tartási		Könyvtár-busz		A szolgáltató helyen dolgozó							
		napok száma hetente	órák száma hetente	napok száma kéthetente	órák száma kéthetente	főfoglalkozási jogviszonyban / fő	részmunkaidős jogviszonyban / fő	részmunkaidős jogviszonyban / munkaidőben átszámolva	megbízási díjas	közfoglalkoztatott	kulturális közfoglalkoztatott	önkéntes	képesítése megfelel a jogszabályi előírásnak
Összesen	67212	5,39	31,38			30	4	1	0	29	0	1	45
1-500	3064	3,82	16,36	0	0	2	1	0,00	0	6	0	1	8
501-1000	8224	6,67	34,44	0	0	7	1	0,50	0	4	0	0	11
1001-1500	15079	4,92	32,46	0	0	8	2	0,50	0	6	0	0	11
1500-5000	40845	6,13	42,27	0	0	14	0	0,00	0	12	0	0	15

Békés megye kistépelésein összesen 65 fő dolgozott 2021-ben, 2 fővel több, mint az előző évben. Az arányok változtak a foglalkoztatási forma tekintetében, mivel 2020-ban 27, 2019-ben csak 24 főfoglalkozású volt, 2018-ban pedig 20 fő. A közfoglalkoztatottak száma változatlanul 29 fő, míg 2018-ban 46 fő volt. A változást a kistépeléseken a közművelődési szakemberek képzése befolyásolhatja a jövőben, mivel sok település igyekszik egy személlyel megoldani mindkét munkakört, várhatóan nőni fog a részmunkaidős foglalkoztatás száma.

A szolgáltató helyek infrastrukturális feltételei

2021	Lakónépesség	A szolgáltató hely működése	könyvtárbusz	A szolgáltató hely külső-belső akadálymentesítése megoldott	Az épület állapota				A könyvtári helyiség/helyiségek állapota (A megfelelő kategóriához 1-es számot kell írni)				A nyilvános könyvtári szolgáltatás alapterülete átlagosan				A könyvtári bútorzat állapota			a felújítás becsült költsége (eFt)	A könyvtári tér alkalmas-e csoportos rendezvények befogadására			Biztonság-technikai eszközök		
					elfogadható	felújított	felújítandó	a felújítás becsült költsége (eFt)	elfogadható	felújított	felújítandó	a felújítás becsült költsége (eFt)	elfogadható	felújított	felújítandó											
Összesen	67212	14	0	5	22	8	0	31	15	30	3	13 000	9	38	2	5 000	102,4	4	43	3	1200	43	30	17	15550	
1-500	3064	0	0	0	5	4	0	6	2	6	1	5 000	1	7	1	1 000	56,1	1	8	0	-	6	5	4	1000	
501-1000	8224	4	0	0	5	2	0	3	3	7	1	-	2	9	0	-	92,5	0	10	1	300	10	8	3	900	
1001-1500	15079	3	0	0	7	2	0	8	4	7	0	-	4	8	0	-	104,1	2	10	0	-	10	8	3	1950	
1501-5000	40845	7	0	5	5	0	0	14	6	10	1	8 000	2	14	1	4 000	85,5	1	15	2	900	17	9	7		

2013-tól 2021-ig 49 településből 43 könyvtár belső terének felújítása fejeződött be. Az épületek állagmegóvása és felújítása is sok településen megtörtént, a Magyar Falu Program pályázatait nagy lendülettel adták a nyílászárócserék és fűtőkorszerűsítési munkálatok terén.

Állománymenedzsment

A KSZR állomány gyarapodása dokumentumtípusonként:

KSZR állománygyarapítás, 2021	darabszám	érték (Ft)
Könyv	6 709	15 938 029
Nem hagyományos dokumentum (hangoskönyv, DVD, CD, térkép)	639	1 381 220
ÖSSZESEN:	7 348	17 319 249

A KSZR állomány gyarapodása a beszerzés módja szerint:

KSZR állománygyarapítás, 2021	darabszám	érték (Ft)
KSZR költségvetési keret	5 568	12 838 813
Ajándék, egyéb beszerzési forrás	1 780	4 480 436
ÖSSZESEN:	7 348	17 319 249

A táblázatok a Békés Megyei Könyvtár és a Mezőkovácsházi Városi Könyvtár által állományba vett dokumentumok együttes értékét és darabszámát tartalmazzák kétféle bontásban. Az első táblázatban dokumentumtípusonként, a másodikban a beszerzés módja szerinti osztásban. A táblázat értékei az alábbi adatokból állnak össze:

A mezőkovácsházi könyvtár 1 964 db könyvet vett állományba összesen 4 942 734 Ft értékben (2 811 283 Ft KSZR költségvetési keret, 2 131 451 Ft ajándék és egyéb beszerzési forrás).

A megyei könyvtár 4 745 db könyvet, 635 db hangzó dokumentumot, 1 db térképet és 3 db DVD-t, Blu-ray-t vett állományba összesen 12 376 515 Ft értékben (10 027 530 Ft KSZR költségvetési keret, 2 348 985 Ft ajándék és egyéb beszerzési forrás).

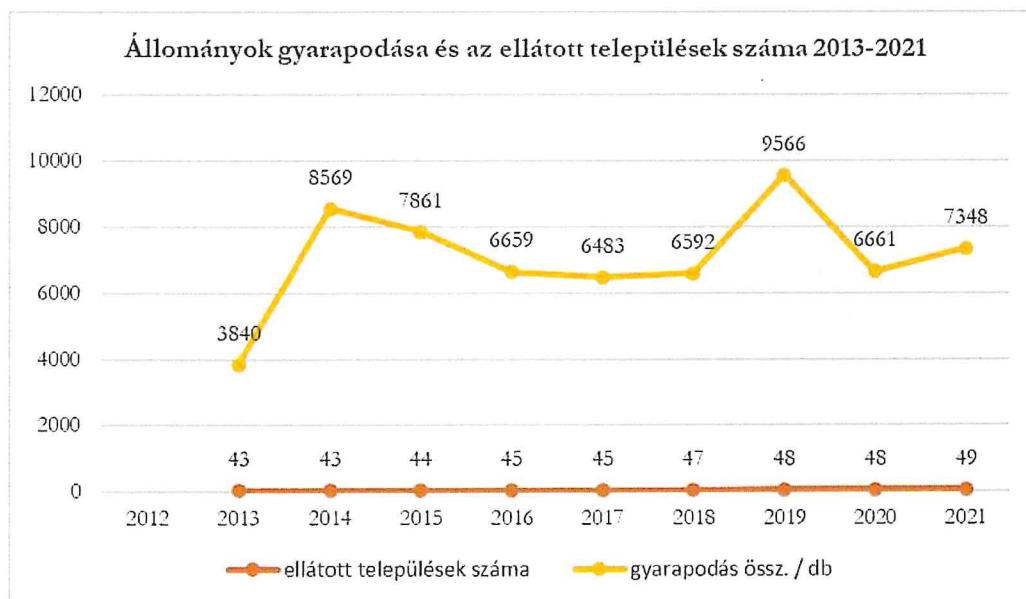
Állománygyarapodás KSZR költségvetési keretből, 2020-2021:

	érték (Ft)	dokumentum (db)	átlagár (Ft)
2020	9 763 795	5 029	1 941
2021	12 838 813	5 568	2 305

Míg KSZR költségvetési keretből 2020-ban 9 763 795 Ft értékben vásároltunk 5029 db dokumentumot, addig 2021-ben 12 838 813 Ft értékben 5 568 db dokumentumot. A vétel értéke 31%-kal nőtt, míg a darabszám csak 10%-os növekedést mutat. Ez jól megmutatkozik a két év dokumentum-átlagárában is: 2020-ban egy dokumentum átlagára 1 941,-Ft volt, 2021-ben ez 2 305,-Ft, ez közel 19%-os növekedés. Bár a kiadók alkalmi ajánlatai és a BMK vásárlási

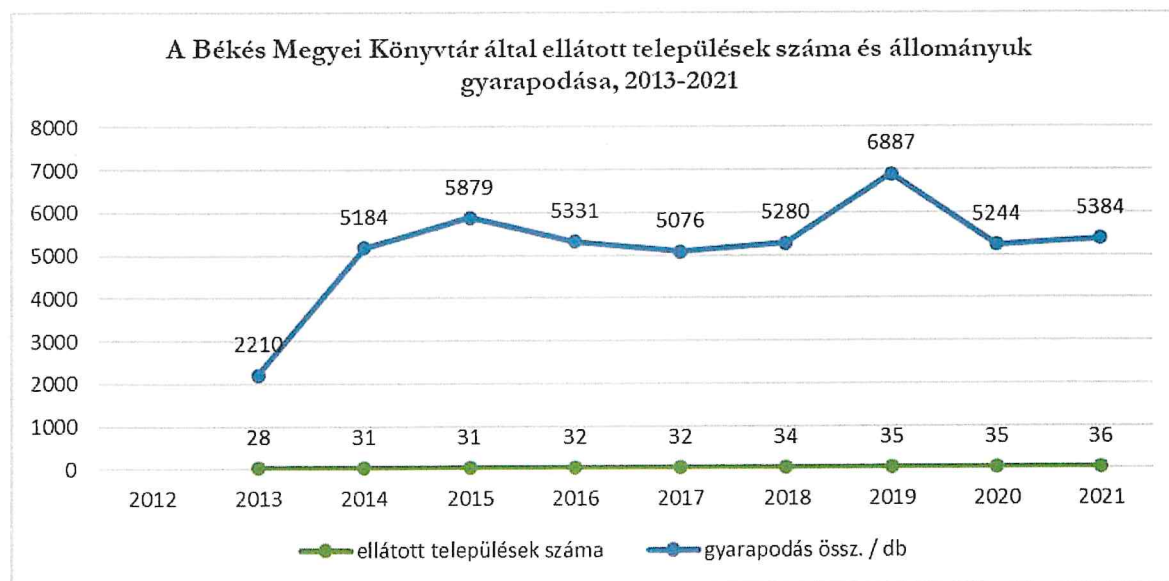
kedvezményeinek köszönhetően a bolti/kereskedelmi árhoz képest így is jelentősen kedvezőbb áron vásároltuk meg a dokumentumokat, az áremelkedés érzékelhető volt.

Békés megyei összesített adatok

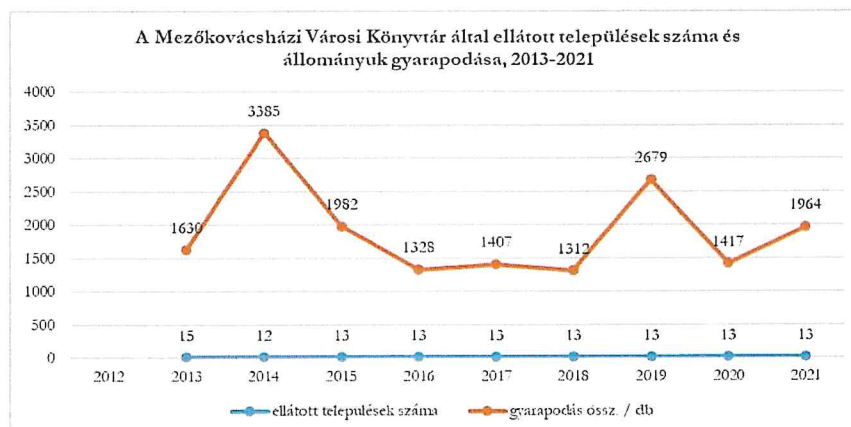

A fenti összesített adatokat tartalmazó diagramon jól látszik, hogy a 2020-as év értékéhez (6 661 db) képest kismértékű növekedés mutatkozik. Ez a növekedés a Békés Megyei Könyvtár által ellátott településeken kisebb mértékű, mint a Mezőkovácsházi Városi Könyvtár által ellátott településeken, amit az alábbi két diagram mutat:

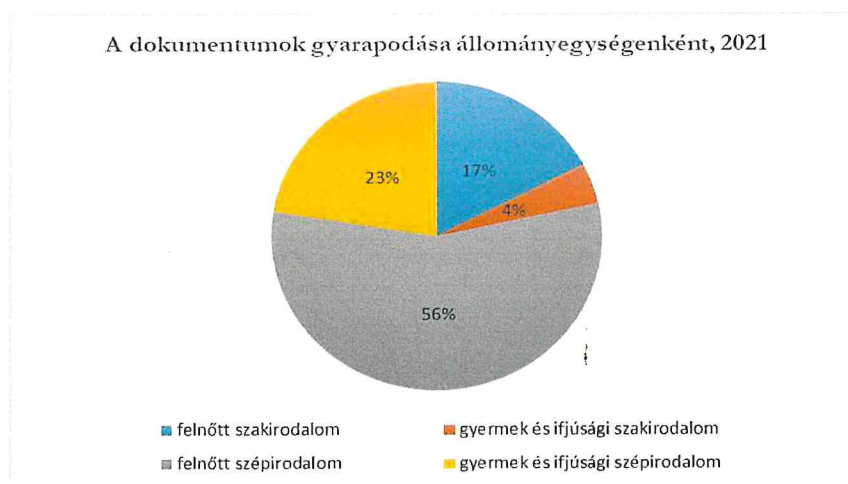
A Békés Megyei Könyvtár által ellátott települések adatai

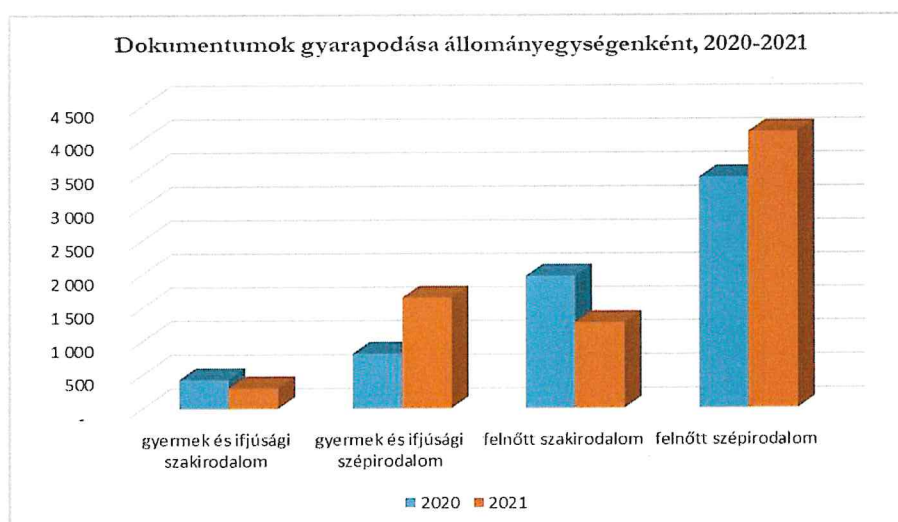
A Mezőkovácsházi Városi Könyvtár által ellátott települések adatai

További összesített adatok

A települési könyvtárakat az olvasói igények figyelembevételével látjuk el új könyvekkel és nem hagyományos dokumentumokkal. A fenti – a beszerzéseket állományegységenként ábrázoló – diagramon jól látható, hogy a dokumentumok jelentős része (79%-a) szépirodalmi mű, míg a szakirodalmi, ismeretterjesztő dokumentumok a beszerzések kisebb hányadát adják.

A fenti diagramban jól látszik, hogy a 2021-es évben az előző évhez képest duplájára nőtt a gyermek és ifjúsági szépirodalom, közel 20%-kal a felnőtt szépirodalom, emiatt a szakirodalom jelentős csökkenést mutat.

A kistérségek gyűjteményébe kerülő dokumentumok állományba vétele a Békés Megyei Könyvtárban és a Mezőkovácsházi Városi Könyvtárban történik. A megyei könyvtárban a Corvina integrált könyvtári rendszerben, a mezőkovácsházi könyvtárban pedig a TextLib integrált könyvtári rendszerben történik a dokumentumok tartalmi, formai feltárása, rögzítése. Az állományba vett dokumentumokat raktári jelzettel és vonalkóddal ellátva szállítjuk ki a szolgáltató helyekre.

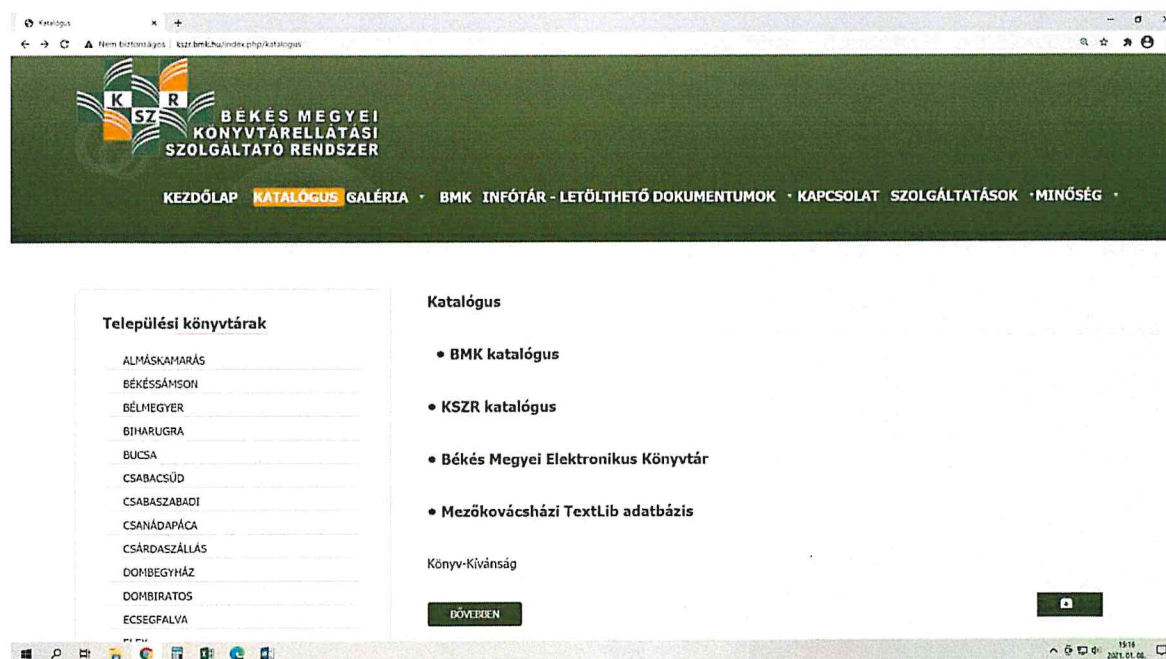
A kistérségek könyvtárainak települési katalógusai közös adatbázisba kerülnek, amely elérhető a BMK honlapján keresztül a KSZR könyvtárak önálló aloldalán:

A BMK által ellátott könyvtárak katalógusai elérhetők:

<http://oracle.bmk.hu:8080/WebPac.kszs/CorvinaWeb>

Az MVK által ellátott könyvtárak katalógusai elérhetők:

<http://46.35.194.203:8888/>

A KSZR szolgáltató helyek állományából törlésre szánt dokumentumok selejtezését szintén a megyei könyvtár és a mezőkovácsházi könyvtár végzi.

A települések egyedi és csoportos leltárkönyveit a BMK és az MVK vezeti.